

PAUMA El treball de la llata als Reguers ha anat decreixent i qui ho fa actualment és amb la finalitat d'entretenir-se

Els Reguers manté viva l'artesanania de la pauma, símbol de la seua identitat

Els Reguers Paula Vidal Bertomeu

L'artesanania de la pauma sempre ha estat lligada al poble dels Reguers. Als Reguers, cabassos i paumers és una dita que perdura en el temps, i que, tot i que en l'actualitat esta activitat ha perdut artesanes, seguix sent una de les particularitats que definixen la identitat del poble.

Manolita Marro Franch, de 79 anys, va començar a llatar de ben menuda. Ella i la gran majoria de xiquetes contemplaven com les seues mares i iaies ho feien i els deien que volien participar, encurioides.

Marro explica que al començament era una distracció, però a poc a poc va anar veient la llata com un ofici, perquè abans, això és el que era. Les noies se reunien per a fer cabassos, un dia a cada casa, o a l'ombra d'un arbre a l'estiu. Este també era el seu moment de socialització.

Un negoci particular s'encarregava de comercialitzar la llata. La gent comprava la pauma per a poder-la treballar i tornar-la com a producte acabat, en forma de cabàs. Hi havia moltes formes i mides de cabassos: "basurero", taronger, de sis braces,

A l'esquerra, Manolita Marro Franch, reguerenca; a la dreta, cabassos fets de pauma, llata començada i el margalló.

de set braces... Segons explica la reguerenca, "allí, et demanaven quin tipus de cabassos havies de fer, segons demanda, i el dissabte es feia la plaçada, que bàsicament era portar tots els cabassos i tot el material que s'havia fet durant aquella setmana. Com més cabassos feies, més diners se guanyaven".

Després, se va muntar una cooperativa. Els Reguers era la capital de la llata a les Terres de l'Ebre. Esta

rebia material que venia d'Andalusia i després s'enduaia els productes finalitzats. "Tot i que fa molt temps que no està, perquè es va desfer fa més de cinquanta anys", diu Marro.

Però no tothom adquiria la pauma comprant-la, hi havia famílies que l'anaven a collir directament. Normalment eren els hòmens, els quals, després de collir-la, l'estenien en coves per a conservar-la millor. "D'esta manera, el producte et sor-

tia net i només eren ingressos", explica la reguerenca.

L'aparició del plàstic va fer que al poble es comencés a treballar també este material. Degut a això, la llata va baixar en popularitat, però mai se va deixar de fer.

EN L'ACTUALITAT Avui en dia, la llata seguix sent un element important per al poble encara que són poques persones les que la segui-

xen practicant. "La llata, actualment, se fa per entreteniment. En el meu cas, cada vegada tinc menys temps i ens fem grans, però sempre que puc intento fer-ne. No sé què serà de la llata en un futur. Més enllà de les persones de la meua edat o més grans que la practiquem, els jòvens tenen altres distraccions. La gent està per altres coses" conclou reflexionant la reguerenca. ■